

אנחנו באמת העם הנבחר?

ומה לומדים על תולדות האנושות מבעד לאלגוריתם של גוגל

ב-24 מהדורות שפה שונות של ויקיפדיה. בבדיקה שיש משו שלוש אלגוריתמים שכל עניינם חשיבות ודירוג: שני האלגוריתמים המרכזיים במנוע החיפוש של גוגל – PageRank הנודע ו-CheRank שמשמש לצדו – ו-2DRank, אלגוריתם הדירוג בוויקיפדיה.

באופן לא מפתיע, לדוברי שפות שונות יש רשימת מות גיבורים שונות. בוויקיפדיה הסינית, צ'אנג קאי שק, מנהיג סין בתקופת מלחמת העולם השנייה ומי שניסה לעצור את עליית הקומוניזם בה, מדורג גבוה יותר מבכל מהדורה אחרת. בוויקיפדיה הקוריאנית אחד מנשיאי הרפובליקה שבקושי מוזכר במהדורות אחרות מדורג ראשון, אבל מהאוסף הרב-לשוני אפשר גם לגבש תמונה עולמית, של אלה שהשפעתם רחבה, גם במונחי גיאוגרפיה ותרבות וגם במונחי הזמן.

הניתוח סייע ליצור כמה רשימות של אנשים ונשים כאלה, שאפשר למצוא במחקר שמופיע במסמך ה-PDF שבכתובת <http://bit.ly/WorldsGreatestAlgo>.

כמה מגיבורי הרשימה הם משלנו? בראש מופיעים מנהיגים צבאיים דוגמת אלכסנדר מוקדון ונפוליאון, ראשי מעצמות כגון ברק אובמה והיטלר, מוזיקאים כמו מוצרט, בטהובן, מייקל ג'קסון (והיבדל לחיים ארוכים) מדונה, וגם אפלטון, שייקספיר ודאר-וויין מוצאים את מקומם במצעד האושיות.

אצל הנשים, שעבורן נערך חישוב נפרד כדי לפצות על ההדרה ההיסטורית, בולטות שליטות כמו אליזבת, ויקטוריה, אינדירה גנדי, בניז'ר בהוטו ומרגרט תאצ'ר, הסופרת אגתה כריסטי והזמרת מריה קארי.

והיהודים? בין 40 המשפיעים הגדולים מופיעים ארבעה: מרים הבתולה, בנה ישו, אלברט איינשטיין החילוני ואנה פרנק, היהודייה שבעל כורחה הפכה סמל לרדיפות הנאצים. השמות שאצלו מופיעים על שלטים בפתחי ישיבות ולצדי כבישים נעדרו, כמו שמות נוספים שנשלפים כאן כמעין הוכחה לעליונות תרבותנו ושוללת הרם שלנו. אולי לעשות טוב ליהודי זה חשוב, אבל חשוב לא פחות לעשות טוב ככלל, ולשמור על איזון מידת צניעות.

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

מידי הדמות המשפיעה ביותר בהיסטוריה? ועד כמה תשובתנו מעוצבת בידי ההשקפה הצרה של זהותנו והתרבות שבה חונכנו?

האם שאלה רחבה כזו תוביל לחשיבה רחבה, או שגם כאן רק על עצמנו נדע לספור?

לא מוזמן יוקרתי בקריית שמונה ונתקלתי שם בשלט גבוה, יותר משני מטרים אורכו, שמוצב בכניסה להיכל. הצטיטה הזאת, ערכון מצמצם במיוחד של ואל תשכחו! הדבר הכי גדול בעולם הוא לעשות טוב ליהודי". הצטיטה הזאת, ערכון מצמצם במיוחד של "ואהבת לרעך כמוך" ההומניסטי של הלל הזקן, מורבאט שם בשם האדמו"ר מפיאצסנה, שנספה בשואה.

חיי האדמו"ר מרתקים, אבל המסר שהחלט להותיר מדמותו מרגיז. הצטיטה מורה לבאי שערי הישיבה והרחוב שמולה לחשוב רק על עצמם. במקום שמוסד חינוכי יחרות על דגלו רעיונות של אור לגויים ואהבת האדם באשר הוא, הוא נצמד לברלנות המתנשאת של "אתה בחרתנו" ו"עם לבדד ישכון", ומבחירה.

לכן יעניין לברוק עד כמה אמנם "אתה בחרתנו": האם אנחנו באמת נעלים וחשובים עד כדי כך?

מחקר של קבוצת מדענים מאוניברסיטאות בטורון, ברצלונה ומילאנו ניסה לסמן את דמויות המפתח החשובות ביותר בתולדות האנושות, על פי חשיבותן

מה הלאה אחי רז

2 אדריכלות: בית חוכמת ההמון

אומרים שיותר מדי טכנים מקדיחים את התבשיל, אבל מה קורה כשנותנים ל-2 מיליון שבדים לתכנן את בית החלומות שלהם? משרד אדריכלים משבדיה ניתח מיליוני קליקים באתר נדל"ן פופולרי ותרגם אותם לבית החלומות האולטימטיבי. מגוון "קווארץ" מסקר את הניסוי ומביא הדמיות של התוצאה, שמשום מה מזכירה מכולה.

<http://bit.ly/House-Clicks>

1 סרט: הסיפור שלנו עם אימי

סיפור עלייתה המטאורית של הזמרת אימי וויינהאוס והנפילה הכמעט צפויה שבאה בעקבותיה יעלה ביולי בבתי הקולנוע. הבמאי הבריטי אסיף קפאדיה מביא באמצעות קטעי ארכיון נדירים – חלקם מוצגים לראשונה – וראיונות עם בני משפחה, חברים וקולגות את סיפור חייה שנקטע מהר מדי העיתונים והאתרים בממלכה מרעיפים שבחים.

<http://bit.ly/Amy-Film>

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

איך מלמדים עניים לחסוך?

פרופסור יקר, כבר ידוע שאנשים חוסכים יותר לפנסיה כשהפנסיה אוטומטית ולא בשליטתם. זה נוסה בהצלחה במדינות עשירות. אבל איך מעלים את שיעור החיסכון בעולם השלישי ובמדינות עניות, שם יש הרבה כלכלת צללים, בנקאות רופפת ופרנסה לא קבועה?

רון

רון היקה

הבנק העולמי פרסם באחרונה דו"ח שנותן קצת תקווה בעניין.

הוא מתעד מבצע סיוע לתושבים בקניה שטוענים שאין להם כסף לרכישת אביזרים בסיסיים של ניקיון ורפואה מונעת – דברים כמו רשתות מיוחדות נגד יתושים.

חוקרים ניסו לסייע לקנייתים העניים כך: כל משפחה קיבלה קופת חיסכון קטנה ממתכת, עם מנעול ולוחית שעליה התבקשו לרשום את שמו של הפריט הסניטרי הנחשק. בקרב המשפחות שקיבלו את קופת החיסכון שיעורי הרכישה של אביזרים סניטריים ומוצרי בריאות בסיסיים עלה ב-66%-75%.

הרעיון מאחורי הניסוי הוא הנטייה האנושית להחליט על הוצאות בתהליך שחוקרי כלכלה התנהגותית מכנים חשבונאות נפישית: מגדירים מראש את תחומי ההוצאה, ולפי המיון מחליטים מה לקנות. קופת החיסכון עזרה להם להקצות כסף למטרה מסוימת. באופן כללי יותר, זו דוגמה לאיך תוויות והצהרות יכולות לעזור בחיסכון ובניהול פיננסי. וזה ערך שאולי דווקא אנחנו, המערביים השבעים, צריכים ללמוד. בעיקר כשאנחנו מבזבזים את הכסף שחשכנו לחופשות או ליום סגריר, וכשאנחנו מנסים להחליט כמה להוציא בסופר או על שיפוצים.

האם על טובות חלה התיישנות?

לא מזמן חברה עשתה לי טובה, בהבנה שאחזיר לה טובה בעתיד. בהתחלה רציתי לגמול לה, אבל עם הזמן ההתלהבות שלי ירדה. האם לטובות יש חיי מדף?

גן

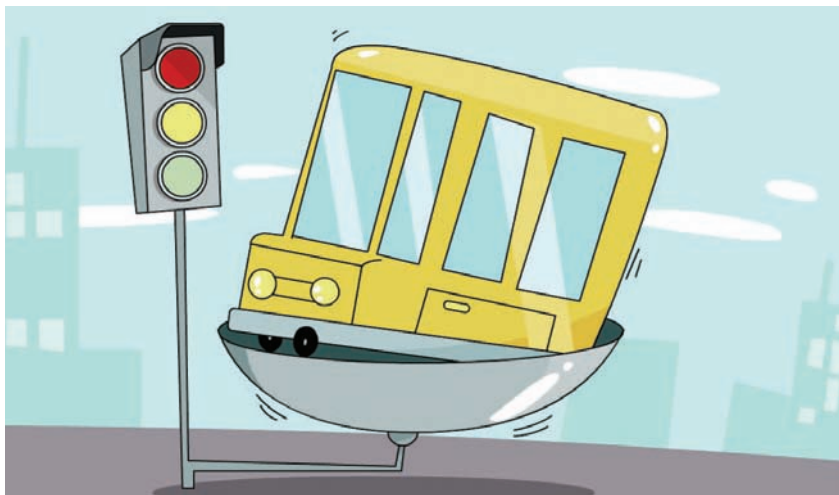
כן, אבל רק בעיני האנשים שחייבים אותן.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי אבל לא נורא" ו"האמת על באמת". askdan@calcalist.co.il

איך הרמזור יודע שיש מולו מכונית?

בלדד היקה, איך עובד ה"משקל" ברמזורים? האם באמת יש מאזניים גדולים מוחבאים מתחת לאספלט? ואם כן, למה לא מכוונים אותם כך שגם אופנועים יפעילו את הרמזור? **גיל אזוליס**

איור: עיר מנדל

גיל היקה

אני יכול לרמיין את זה. מסירים חתיכה גדולה מהכביש, חופרים תחתיה בור גדול ומניחים בו מערכת מחוכמת של מנופים שמתחברים לבסוף למאזני משקל. ואז מחזירים את חתיכת הכביש למקום כך שכל לחץ שיופעל עליו יעבור דרך המנופים למאזניים. ואתה יודע מה? זה לא לגמרי דמיוני. פעם, כשהיו רוצים לשקול משאית טעונה (לדוגמה, כדי לדעת אם מותר לה לעלות על גשר), היו עושים ממש את זה.

כיום, כשרוצים לדעת כמה משאית שוקלת, משי-תמשים ברכיבים אלקטרוניים שמודדים את העיוות שהמשקל יוצר בהם, או תנועה של בוכנות היר-ראוליות, אבל כפי שהבנת בעצמך, להחביא מתחת לכביש מדי משקל – משוכללים ככל שיהיו – זה סיפור מסובך, קשה לתחזוקה, ויקר. אז בחיישנים של הרמזור משתמשים בטריק אחר לגמרי.

מבחוץ כל מה שרואים זה חריץ צר באספלט, קצת לפני הרמזור. אם תביט מקרוב אולי תבחין שבחריץ מושחל חוט חשמל בלולאה מקטע

מבחוץ כל מה שרואים זה חריץ קטן באספלט, קצת לפני הרמזור. אם תביט מקרוב אולי תבחין שבחריץ מושחל חוט חשמל שמתווה לולאה

מהכביש, קרוב לצומת.

אם שקדת על לימודי הפיזיקה בתיכון, אתה בטח זוכר שזרמים חשמליים אינם מוגבלים לכבל שבו הם זורמים – הם יוצרים סביבו שדה אלקטרומגנטי. ודברים שזזים בתוך השדה הזה משפיעים על זרימת החשמל בכבל. דוגמה מפורסמת היא הדינמו של האופניים, שממיר סיבוב של מגנט לזרם חשמלי בחוט המוליך שלידו.

אז בכבל בכביש מזרימים חשמל שיוצר סביבו שדה אלקטרומגנטי, וכשחפצים מתכתיים נכנסים לשדה הזה הם גורמים לשינויים קלים בזרם החשמל, כמו

מערבולות קטנות בזרם מים. כל מה שהחיישן צריך לעשות זה למדוד את השינויים האלה. בקיצור, זה לא מד משקל. זה גלאי מתכות.

גלאי המתכות הזה יש רמת רגישות קבועה. כמות מספיק גדולה של מתכת גורמת להפעלה. כמות קטנה יותר, לא בהכרח. ולכן הרמזור מתעלם מהאופנוע שלך. אז או שתעמיס עליו גוש ברזל גדול שיפעיל את החיישן, או שתפנה לרשות האחראית על הרמזור ותבקש להגביר את הרגישות. גם אופנועים הם בני אדם.

זה המקום לציין כי במקומות רבים בעולם כבר לא משתמשים בחיישנים שדורשים חיתוך של הכביש. מכשירי מכ"ם, מיקרופונים מיוחדים ואפילו סתם מצלמות – כולם מגלים כלי רכב בהשקעה קטנה יותר, וסביר שהם יתמודדו טוב יותר עם רכב דו-גלגלי. אז אם מישו מהרשות האחראית על הרמזור ממש מתייחס אליך, אולי תשאל אותו מתי כבר עוברים לחיישנים מהדור החדש. ויפה שעה אחת קודם.

שאלות לבלדד השוחי: askbildad@calcalist.co.il

נכשיו בסמארטפון

אוכל: קציצה לאין קץ

ההמבורגרים כבר זלגו מזמן מגטאות המזון המהיר והמזללות השמנוניות והפכו למנות ששפים בכל העולם משכללים, משרגים ומתפרעים בהן. הספר החדש "American Burger Revival" חוגג את האפשרויות האינסופיות שבהמבורגר, עם 120 מתכונים, חלקם פסיכיים ומוגזמים להחריד. 23 דולר.

bit.ly/Burger-Revival

4

למטייל: נקודת משען

לעתים קרובות קורה שהפרויקטים הכי מעניינים ומבריקים בקיקסטארטר הם גם הכי פשוטים ליישום. כזה הוא Leano, מצע בד גמיש לחיק הטבע שהופך באמצעות שני מקלות לכיסא נוח. המשקל המזערי שלו, מספר החלקים המגוחך והמחיר שנגזר מכך (29 דולר) הופכים אותו לסנסציה.

<http://getleano.com>

3

משחק: תנו גז

המשימה שמציב משחק הנהיגה החדש Does Not Commute פשוטה: להגיע מנקודה א' לנקודה ב'. אבל העניינים מסתבכים כשהתנועה נהיית כאוטית, עם סוגים שונים של כלי רכב שלכל אחד מהם מאפיינים שונים. העיצוב המוקפד והמשחקיות הכיפית שלו (אי אפשר להתרסק, רק מאטים) זיכו אותו בשבחים מקיר לקיר. לאנדרואיד ו-iOS.

<http://bit.ly/CommuteApp>

